МЕЂУНАРОДНА КЊИЖЕВНА КОЛОНИЈА СКД–КРУПАРА 2025.

27–30. новембар 2025.
Бачко Душаново

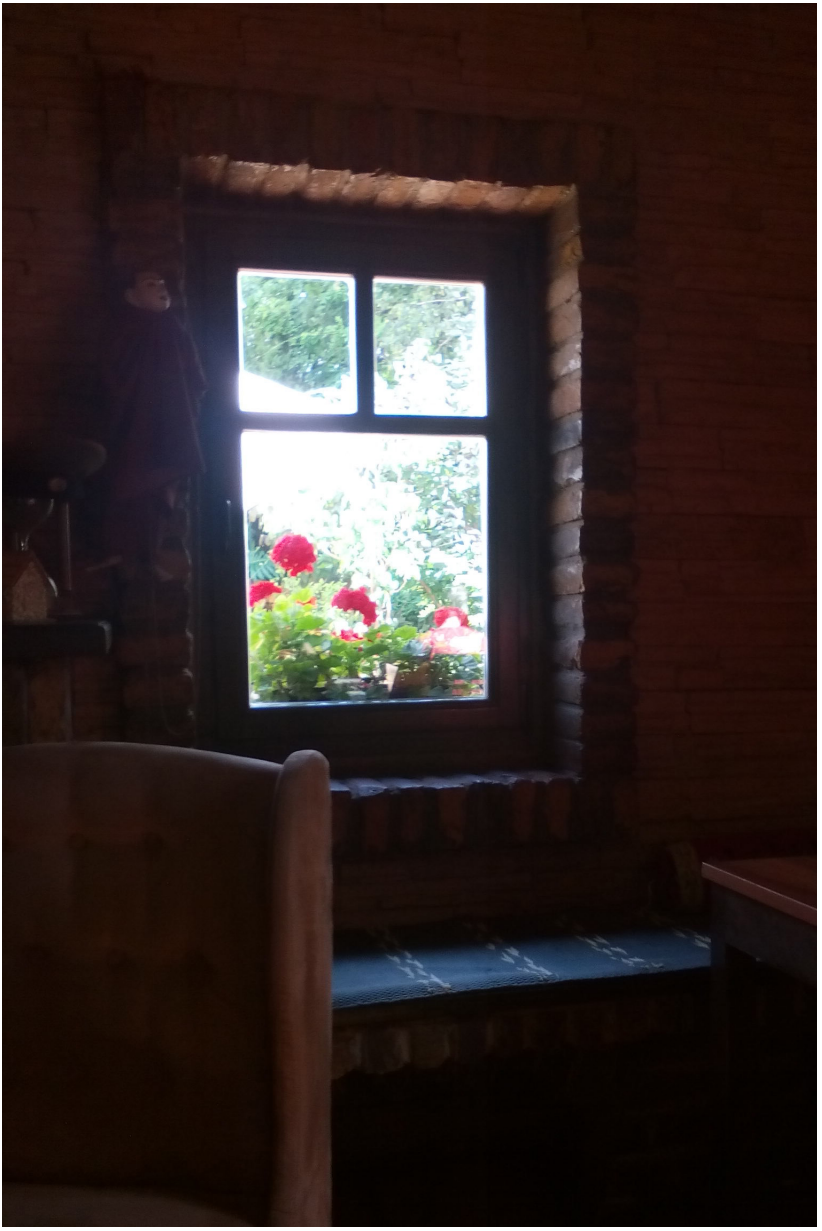

МЕЂУНАРОДНА КЊИЖЕВНА КОЛОНИЈА СРПСКО КЊИЖЕВНО ДРУШТВО – КРУПАРА

Међународна књижевна колонија СКД–Крупара је место сусрета књижевника и књижевних преводилаца. Место прожимања језика, култура, књижевних приступа и искустава. Место размене и подстицаја.

То је прилика да се, у непосредном сусрету, писци, слависти и преводиоци упознају боље, дубље, свестраније, свеобухватније.

Колонија се одржава од 2019. године у прелепом амбијенту комплекса Крупара у Бачком Душанову код Суботице, захваљујући предусретљивости породице Анђелић, и уз финансијску подршку Министарства културе Републике Србије.

Почива на плодотворном партнерству једног репрезентативног удружења у култури и угледног комплекса Крупара, чији је власник уважени хирург-гинеколог др Лука Анђелић, интелектуалац и мецена.

У комплексу Крупара се од фебруара 2008. године одржава веома успешна књижевна трибина коју уређује и води књижевник Ђорђе Кубурић, уз учешће више од стотину знаменитих савремених књижевника.

Учесници овогодишње Међународне књижевне колоније СКД–Крупара су Агњешка Жуховска-Арент (Agnieszka Żuchowska-Arendt), Пољска; Рафаел Бодримон (Raphaël Baudrimont), Француска; Надежда Пурић Јовановић и Мирко Демић (Србија).

Уредници: Ђорђе Кубурић и Дејан Симоновић.

Агњешка Жуховска-Арент (Agnieszka Żuchowska-Arendt), Пољска

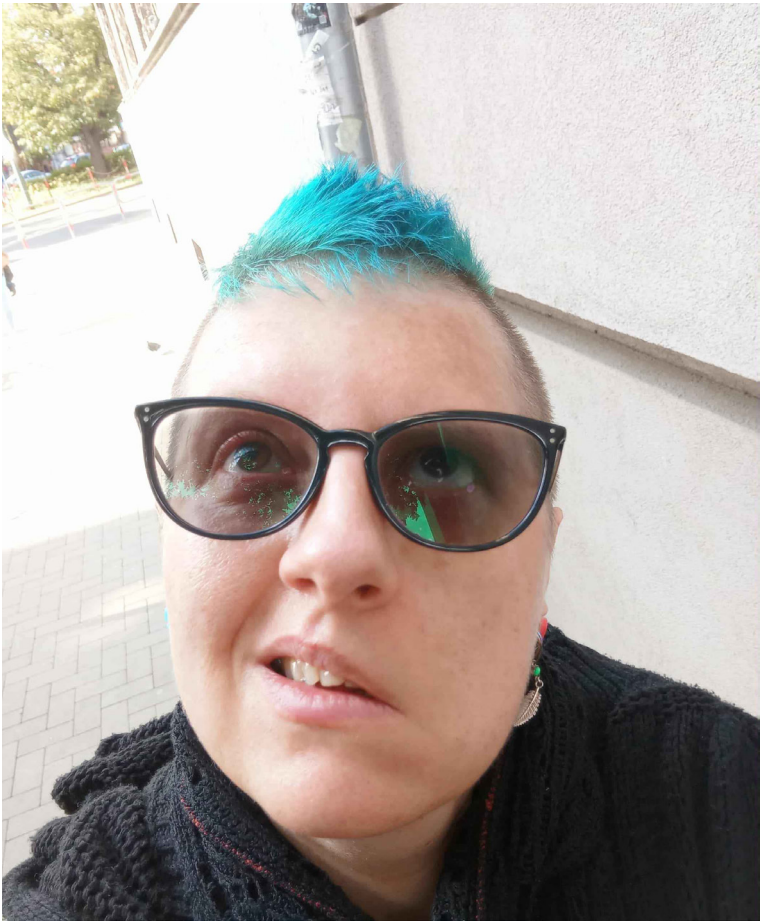

Фото: Agnieszka Lenkiewicz (Agnješka Lenkjevič)

Рођена 1983, пољска песникиња (збирке: *Biała masa tabletek* 2005, *gutenmorgen* 2019. и *Wieszak i pogrzebacz* 2022) и ауторка

збирке прича *Znikoma*t.

Завршила је српску књижевност и језик на Јагелонском универзитету у Кракову.

Преводи књижевност са српског, хрватског, босанског и словеначког језика.

Године 2007. објавила је антологију млађе српске поезије *Wojna i MP3* (*Рат и MP3*; у свом преводу, по избору Бисерке Рајчић). Преводила је међу осталима: Станислава Кракова, Вујицу Решина Туцића, Енеса Халиловића, Шејлу Шехабовић, Душана Савића, Сашу Стојановића, Далиборку Киш-Јузбашу и Јадранку Миленковић.

Певала је у Краковским револуционарним хору (Krakowski Chór Rewolucyjny) пре него што је доживела парализу фацијалног нерва (због тумора). Нада се да ће се захваљујући рехабилитацији ускоро враитити певању и свим другим активностима које воли.

Младић који је чуо од мудраца

да његов вољени
отац служи кармичку казну
у облику кишне глисте
посветио је стотину
свог богатства да
ниједна кишна глиста не умре
пре него одслуша
Гајатри мантру сто осам пута
трипут дневно
Око његове плантаже су ставили
звучника огромне снаге
који су емитовали мантру
четрнаест радних сата

Локално становништво обожава га дан данас као свеца
Верују
да су захваљујући њему нирване достигле стотине
хиљада миљона кишних глиста
од којих свака је могла да буде нечији отац

а успут вероватно и радници који су копали гредице

Песник, за кога сам некада мислила

да ми је блиски колега
замолио ме је за савет
како да одбије удварања своје шефице која га не занима
као жена
Била сам млада и глупа па сам саветовала
да глуми романтичког лудака
несрећно заљубљеног у Марију Калас
Па знаш, ја наравно волим
Марију Калас, рекао је
али нећу се претварати да „тако“
Била сам млада и глупа па нисам разумела
да није хтео да призна
чак ни сам себи
да ниједну жену није у стању
да заволи „тако“

..*

Ускочила сам испод вијадукта
испред паука који овде плете мрежу
Паучићу, нећеш се најести
Овде ходају људи

И. бака је излазила на двориште

са тањирићем
а на њему кришка хлеба са путером
и шећером пресечена
на пола да не уплаши
дете величином
Ово је био знак
да је забава готова
Ми иако млађи
добијали смо
за вечеру хлеб
са киселим сиром и влашцем, жутим сиром
и ротквицом или куваним јајем
као одрасли
Гађали смо
И. песком и каменим шљунком
за казну
што је већ морала да иде кући
и што није смела да се упрља
међутим најбоље
игре прљају и уништавају
одећу
па је она увек у тим белим
блузицама и хулахопкицама
по којима смо ми толико жестоко песком
што нам квари забаву
што не сме
што не може
што неће
Нека је прљава као и ми
иако се не игра са нама
нека научи лекцију
Сада кад размишљам о томе

ужасно ме је срам
што сам се онда понашала
као одрасла особа

* *.*

Ово није вера
него мисао
да је ова досадна
мува зујара коју одувам
сваки час са рамена
тетка-атеисткиња
која је исто
мене овако истресала
док је била жива
Не убијам је
нек још мало лети
најбоље
за целу вечност

..*

Овде ће израсти гљиве
Волим гљиве
можда ће бити паметније од нас

Рафаел Бодримон (Raphaël Baudrimont), Француска

Фото: из архиве аутора

Рафаел Бодримон, (Raphaël Baudrimont), 1967, Мартиг, Француска, књижевни је преводилац са српског на француски. Дипломирао је славистику на Универзитету у Бордоу; руски је студирао у Лондону и Бордоу, а крајем осамдесетих почиње да изучава српски језик и књижевност код професора Жана Деската (Jean Descat), који му је пренео трајну страст према Србији и њеној књижевности.

Магистарски рад посветио је пејзажу у поезији Михаила Љермонтова, а затим је написао упоредну студију о призивању „Вечног женског“ код Александра Блока и Јована Дучића, објављену у електронском часопису *Сербика* универзитета у Бордоу, под уредништвом Миливоја Сребра.

Предавао је руски језик и књижевност у лицеју Монтескје (Lycée Montesquieu) у Бордоу, на војној академији у Стразбуру и на универзитету Лимијер у Лиону (Université Lumière Lyon 2), а тренутно предаје у једној школи близу Париза.

Блиско је сарађивао са др Борисом Лазићем, који је предложио његово учешће на Колонији 2025, у оквиру издавачког пројекта нови духовни мост,. Превео је збирке Игора Мировића *У лавиринту* и Ненада Шапоње *Психологија гравитације*. За оба рукописа тренутно се тражи француски издавач.

Превео је и антрополошки роман Нине Живанчевић *Оно што се памти* (2024) и ради на новом рукопису ове ауторке, *Изгоре-*

ло краљевство подвојене стварности. Такође преводи песме са руског језика за веб-сајт *Киноглаз*, посвећен руском и совјетском филму.
Као преводилац, он тежи звучним, ритмичким и сликовним еквивалентима, избегавајући калкове у корист живог, природног француског језика.

О просветљењу

Када говорим о просветљењу, мислим на превођење. Превод је светлост понуђена читаоцима друге културе: усмерена лампа која настоји да стварност „овде“ учини верно видљивом „тамо“, без заслепљујућег блица и без сенки које не припадају оригиналу.

Осветљење дела је увек поглед који на њега бацамо – неизбежно субјективан, често укрштен и испреплетан. Светлост у уметности ретко пада под правим углом; она се ломи, као у Платоновој пећини, где сенке нису пука обмана него позив да напустимо удобну таму и окренемо се извору. У поезији је осветљење најчешће преписка предела: узајамно огледање унутрашњег и спољашњег пејзажа.

Граница о којој пише Јован Дучић (између јаве и сна, себе и другог) није ли, на крају, питање какво осветљење бирамо за сопствени живот? Симболизам је том избору дао свој речник: знаке, кореспонденције, музичност која премешта извор светлости у сам језик.

Задатак преводиоца је да тај систем светала размешта без насиља: да пригуши рефлекторе где су сувишни, да појача сумрак тамо где значење пулсира, да сачува ноћ када је сама ноћ смисао.

Верност није пресађивање сенке, него поновно укључивање исте сијалице у другој мрежи. А ако превод понекад изгледа као ново осветљење, то је зато што се мења и око читаоца. Просветљење почиње кад видимо како видимо и кад прихватимо да је туђи поглед, за неколико степени, и наш.

Надежда Пурић Јовановић, Србија

Фото: из архиве ауторке

Надежда Пурић Јовановић рођена је 1974. у Београду. Завршила студије на групи за Српску књижевност са општом књижевношћу на Филолошком факултету где је и магистрирала 2007. У едицији Прва књига Матице српске 2006. је објавила поезију *Воде*, а рукописом *Хаљине из музеја* победила на Пресинговом регионалном конкурсу за необјављену збирку песама 2017. Потом објављује поетску збирку *Бескрајно учење о раскомаданости царства* 2018, и 2019. роман *Антиној 24*, викенд-роман, уређује више збирки савремене поезије и приређује Сабрана дела Растка Петровића и Радоја Домановића, као и књигу сабраних песама Милоша Црњанског. На конкурсу „Златна сова“ 2020. освојила је другу награду за роман *Чак и у Хуенти*. Исте године објављује и збирку песама *Архивоће* и роман *Полог* (најужи избор за награду „Исидора Секулић“). Године 2021. објавила је магистарску студију под именом *Блуд је дело совјести* – како су приказане жене у српској аутобиографско-мемоарској прози XVIII и XIX века, а 2022. збирку прича *Ово ти писмо причам*. Године 2024. изашла је *Поезија индустрија*, и роман *Ерлангенке* за који добија награду „Биљана Јовановић“. Ове године (2025) објављује роман *Настави да једеш*. Живи и ради у Београду.

*

Не, не сећа се како су стигли у Београд, памте њене сестре. Путовале су лађом, њих четири, од Смедерева. (Отац је неколико дана раније преселио радњу, у Македонску.) То вели учитељки сликања која наводи питомице да нацртају прва сећања, затворених очију. Река блиста у њеној глави, то је прогласила прауспоменом. Ту је и Даринка, а мајку не види. Сукња, кровови и Сава. Необичан пејзаж, као из сна. Мора да ју је подигла изнад главе.

Друго сећање, ако је оно прво – главе сестара које се смеју, одоздо.

Слику су потом предали комисији за изложбу, прву југословенску.

Тражили су још. *Наталијине слике никако не спадају у почетничке...*

Дара јој помаже да начини списак од 1 до 24, као Илијада. Или Одисеја. Радови су свуда по соби. Сестре јој се смеше разнежено – њихово мезимче међ академским сликарима.

Отворио је краљ лично, али добро, није он ништа рекао за слике. Други су рекли. Једино им се нису допали орнаменти на мапи. Поред свега, мапа? А слике? Њена охолост превиђала је педагошки тон придика. Морају нешто да кажу, да би се ти побољшала. То је све. Не буди тако дрска. И слушај учитеље. Ох, та мајчина снисходљивост према ауторитетима. Но ипак је шаљу за Минхен, на занат. Отац: јорганџија, куд би друго. Научиће је да прави мустру, што већ зна. И костиме. И то зна. И приручне предмете – све оно што се може и без школе. Преко занатског удружења. Није питала, у комисији су били њени професори. Наравно да ће ићи. Имаћемо своју уметност и своје орнаменте, него шта ћемо. Како другачије. На идеју су вероватно дошли јер јој је отац занатлија – па да, логично је, да она онда иде у Занатску школу. Уметница од Министарства привреде.

Опремање јуначице за бели свет почело још у јануару, када јој је одобрена стипендија. Неће се стидети у Минхену – ту је крагна, ту шешир и огртач. Зар је баш морала цела породица да је прати на воз. А што да не?

Све ће их слушати и бити добра, али чим се докопа Минхена, потражиће Ажбеа. Гласовити учитељ – те Ажбеов портрет, те углови, те надирање светлости. И онда ће лично од њега разабрати шта је шта. Ко је ко.

Стипендија је на четири године, а Кунствебер траје три. Издржати: украсе, плочице, шешириће, оковратнике, рамове.

Воз креће. Седамнаест година. Увек најмлађа.

Путни трошкови плаћени такође. Сто педесет динара, у злату. Куда четврте године? У Париз, чисту слику.

Мирко Демић, Србија

Фото: Небојша Радосављевић Раус

Мирко Демић је рођен 1964. у Горњем Класнићу код Глине, у Хрватској. Пише романе, приповетке, есеје и драме. Живи у Крагујевцу.

Објавио књиге прозе: *Јабуке Хесперида* (1990), *Сламка у носу* (1996), *Ћилибар, мед, оскоруша* (2001, 2005, 2011), *Апокрифи о Фуртули* 2003, 2020), *Слуге хировитог лучоноше* (2006), *Молски акорди* (2008, 2009), *Трезвењаци на пијаној лађи* (2010), *По(в)-ратнички реквијем* (2012), *Атака на Итаку* (2015), *Ћутања из Горе* (2016), *Пустоловине бачког опсенара* (2018), *Ружа под ледом* 2021, 2023) и *Небеска диванхана* (2024).

Књиге есеја, (п)огледа и маргиналија *Под отровним плаштом* (2010), *На ничијој земљи* (2016) и *Оживљавање диносауруса: есеји, (анти)тезе, поводи* (2023), као и књигу публицистичких текстова *Слађење горчином* (2008), као и књигу драма *Наше домаће ствари* (2020).

За свој књижевни рад награђен је Андрићевом наградом (2009), наградом „Дејан Медаковић“ (2011), „Меша Селимовић“ (2017), „Мирослав Дерета“ (2018) „Бранислав Нушић“ , (2018), „Грачаничком повељом“ (2024) и др.

Делови романа, приповетке и есеји превођени су на енглески, немачки, француски, пољски и украјински језик. Књига приповедака Молски акорди преведена је на македонски језик (2011).

Бдење над забаченим пловком у воде Лете

Сва је срећа да су просветљења ретка како не бисмо ослепели од толиког интензитета светлости којом исијавају, чинећи на трен видљивима све наше тајне и мракове, истерујући на чистац све сенке и присенке, те опиљке свеопште помрачине из које долазимо.

А на том путу, с времена на време само изабранима севне по која мисао, реч, додир, од којих нас спопадају дрхтавице и прожимају срси.

Већина просветљења се дешавају мимо нашег сећања, а тек понеко је део нас. Једно од њих је моје рођење. Кад се раздањило тог давног првог априла – обронци око мог села, ако је веровати одраслима, били су застрти снегом. Годинама касније од свог стрица сазнаћу за породичну легенду о ружи под ледом, а неколико деценија касније дрзнућу се да је реконструшем и сакријем у књигу.

За првих гимназијских дана у Београду затекох се испред давно нестале књижаре на Славији и у њеном излогу угледах књигу насловљену – „Сеобе“. Понадао сам се да ћу у њој открити тајну

порекла, јер ме је још одмалена прогањало питање – откуд моји преци на Банији, у Хрватској.

Одговор, дабоме, нисам нашао, али сам заузврат био обузет магијом књижевности, која ме, ево, прати све до сад. Рука мајстора се наднела над мој живот попут кишобрана, натеравши ме да задрхтим над том грађевином од речи и постанем овисник од чарања речима.

Годинама касније, усред рата, слушао сам човека како се хвали како се са својим компањонима у једном католичком селу изругивао „њиховом“ Христу. Затресао сам се, као громом погођен, схвативши да тај несрећник својим немуштим језиком, а да и не зна, препричава сцену из јеванђеља, дакле – живи литературу.

Другом приликом упознах горостасног војника, у дроњцима од униформе, окићеног реденицима и натовареног митраљезом. Испред себе сам угледао карикатуру доброг војника Швејка.
Спознах, дакле, литературу и њену просветљујућу снагу на дну пакла. Бејах опржен црним пламеном (само)уништења и пожелех да сведочим о њему.

Данас и даље стрпљиво дреждим на овој обали, и попут рибара буљим у забачени пловак на устајалој води Лете. Још ишчекујем онај разбуђујући трзај из дубине и сребрнкасти сев кљушти просветљујуће ловине.

Бар још по који сладострасни усхит откровења, пре него што пристане чамац који одвози ка супротној обали. Просветљења су новчићи под језиком којима плаћамо последњу вожњу.

УЧЕСНИЦИ ПРЕТХОДНИХ КОЛОНИЈА

2019. године: Павел Пилх (Чешка), Ерик Тау Кнудсен (Данска), Роланд Орчик (Мађарска), Даница Вукићевић, Ивана Миланков и Енес Халиловић (Србија)

2020. године: Зденка Валент Белић, Јоан Баба, Иштван Беседеш, Васа Павковић (Србија). Због ограничења проузрокованих covid 19 пандемијом, те године су уместо гостију из иностранства учествовали писци националних мањина из Србије.

2021. године: Сибелан Форестер (САД), Љубинка Перинац Станков (Румунија), Атила Сабо Палоц (Мађарска), Фрања Петриновић, Стана Динић Скочајић, Ненад Милошевић (Србија).

2022. године: Викторија Радич (Србија/Мађарска), Мари Алперман (Немачка), Енрико Даванцо (Италија), Мирјана Митровић, Зоран Ђерић (Србија), Иван Антић (Словенија/Србија).

2023. године: Исмини Мина Радуловић (Грчка), Франсиско Хавијер Хуес Галвес (Шпанија), Џејмс Сатерленд Смит (Велика Британија), Оливера Недељковић, Надија Реброња и Ласло Блашковић (Србија).

2024. године: Русанка Љапова (Русанка Ляпова), Бугарска; Олга Лалић Кровицка (Olga Lalić-Krowicka), Пољска; Петер Божик (Bozsik Péter), Мађарска; Љубица Арсић, Војислав Карановић и Дејан Алексић (Србија).

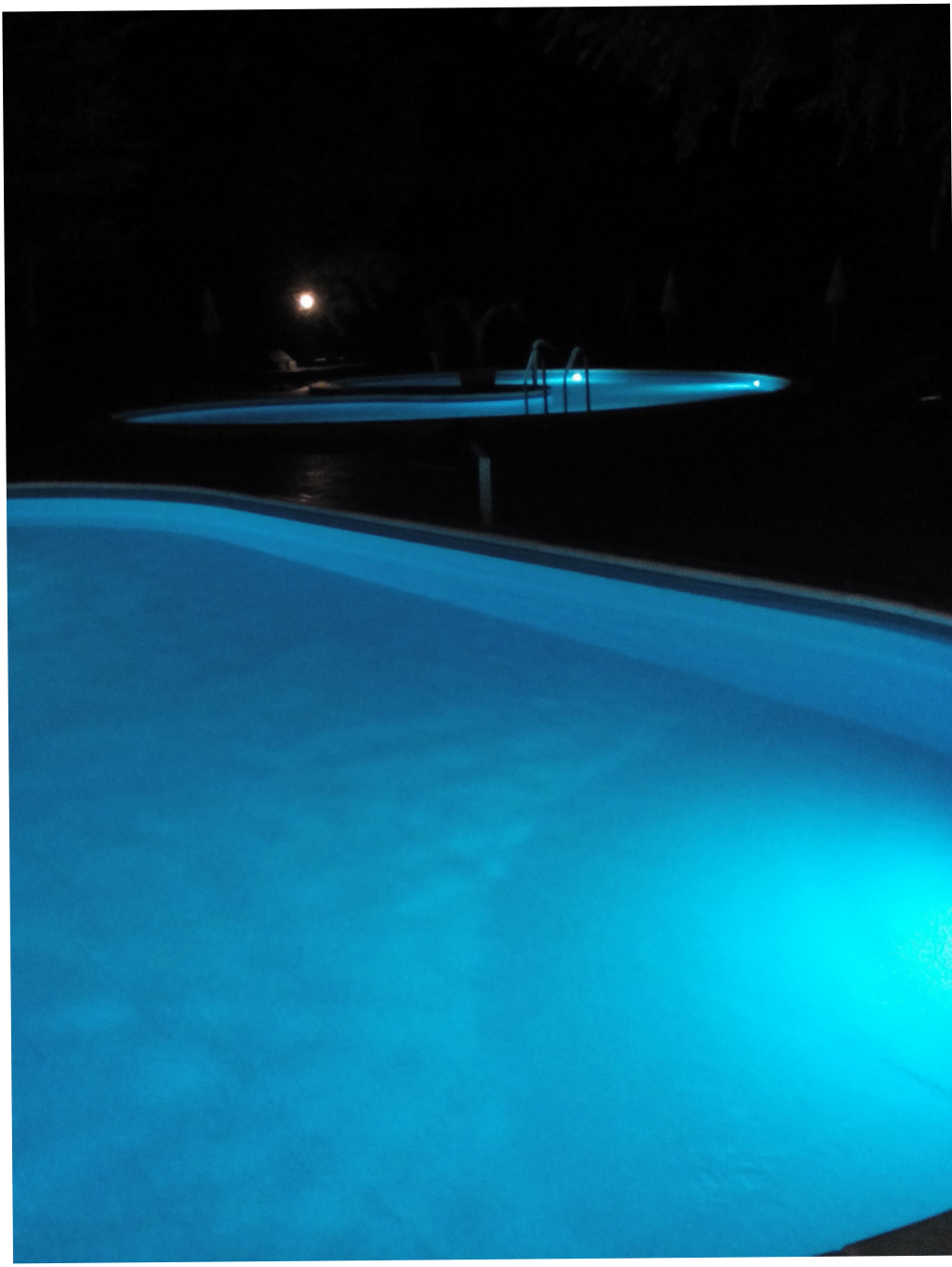

RESTORAN Krupara

СРПСКО КЊИЖЕВНО ДРУШТВО
Serbian Literary Society
Репрезентативно удружење у култури
Representative association in culture

Република Србија
Министарство културе